

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ M.**, bývajúcej v P., **2/ L.**, bývajúceho v R., **3/ Ľ.**, bývajúceho v P., a **4/ M.**, bývajúceho v P., proti žalovanému **D.**, bývajúcemu v P., zastúpenému zákonnou zástupkyňou – opatrovníčkou M., bývajúcou v P., a splnomocnenou zástupkyňou JUDr. I., advokátkou so sídlom v K., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16 C 129/1998, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. novembra 2008 sp. zn. 5 Co 204/08, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalovaného **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Prešove označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov zo 7. januára 2008 č.k. 16 C 129/98-170, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcom do troch dní od právoplatnosti rozsudku sumu 13 448 Sk (446,39 EUR) a náhradu trov konania 15 142 Sk (502,62 EUR). Zároveň rozhodol, že žalobcom sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania a žalovaný nemá právo na ich náhradu. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, keď aj podľa jeho názoru boli splnené všetky predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú na ovocných stromoch patriacich právnenému predchodcovi žalobcov – pôvodnému žalobcovi L..

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil vadami konania uvedenými v § 237 písm. c), f) a g) O.s.p. Uviedol, že predseda

odvolacieho senátu, ktorý vo veci rozhodoval, bol blízkym kolegom právneho zástupcu žalobcov (ktorý pred výkonom advokácie pôsobil vo funkcii sudcu) a majú blízky kolegiálny vzťah. Ďalej namietal, že aj keď bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony a opatrovníčkou sa stala jeho manželka, bolo v konaní konané s ním ako s účastníkom s procesnou spôsobilosťou. Napokon vyčítal odvolaciemu súdu aj odňatie možnosti konať pred súdom, a to tým, že nebolo prihliadnuté na vady konania pred prvostupňovým súdom spočívajúce v tom, že súd prvého stupňa po smrti pôvodného žalobcu nerozhodol o návrhu na zmenu účastníkov na strane žalobcu, nerozhodol ani o návrhu na rozšírenie žaloby aj na jeho manželku, nedoručil jeho manželke ako opatrovníčke návrh s poučením o jej procesných právach, a že v dedičskom konaní po pôvodnom žalobcovi nebola žalovaná pohľadávka prejednaná ako súčasť dedičstva.

Žalobcovia sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo

v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolací súd nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení.

Nezistil teda ani podmienku prípustnosti dovolania namietanú dovolateľom, ktorá mala spočívať v tom, že v odvolacom konaní mal vo veci rozhodovať vylúčený sudca (predseda senátu). Z obsahu spisu totiž nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by vyvolávali pochybnosti o nezaujatosti predsedu odvolacieho senátu a dovolateľ nepredložil ani neoznačil žiadne dôkazy, ktoré by mohli preukazovať taký vzťah sudcu odvolacieho súdu k zástupcovi účastníkov na strane žalobcov, ktorý by mohol viesť k záveru o jeho vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci.

Nedôvodná bola aj námietka o vade konania vyplývajúcej z § 237 písm. c) O.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený. V preskúmvanej veci je zo spisu zrejmé, že po zistení, že v priebehu konania bol žalovaný pozbavený spôsobilosti na právne úkony, súd prvého stupňa i odvolací súd konali s jeho opatrovníčkou (manželkou M.) ako zákonnou zástupkyňou. Dovolací súd poznamenáva, že pozbavenie spôsobilosti na právne úkony žalovaného nič nezmenilo na účastníctve žalovaného v konaní a na jeho zastúpení dovtedajším zástupcom na základe plnomocenstva. Žalovaný naďalej zostal účastníkom konania a naďalej trvalo i jeho zastúpenie splnomocneným zástupcom. Opatrovníčka žalovaného vstúpila do konania len ako jeho zákonná zástupkyňa, bez toho aby sa sama stala účastníčkou konania. Po tomto vstupe mohla v mene žalovaného uplatňovať všetky jeho procesné práva, čo aj realizovala najmä tým, že odvolala plnomocenstvo pôvodnému zástupcovi, udelila ho JUDr. I. a podala vo veci odvolanie.

Napokon neopodstatnenou bola aj námietka týkajúca sa údajného odňatia možnosti žalovanému konať pred súdom. Ním uvádzané skutočnosti neboli spôsobilé založiť takúto vadu konania. Pokiaľ súd prvého stupňa po smrti pôvodného žalobcu a zistení jeho dedičov pokračoval v konaní s dedičmi bez toho, aby vydal uznesenie o zmene účastníkov na strane žalobcu, bol jeho postup správny. Rozhodovanie o zmene účastníkov v zmysle § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. sa týka prípadov singularnej sukcesie a nie univerzálnej sukcesie, ktorá nastáva aj pri

dedení a je špeciálne upravená v § 107 O.s.p. V prípade univerzálnej sukcesie súd pokračuje v konaní s právnymi nástupcami bez toho, aby o tom vydával rozhodnutie. K odňatiu možnosti žalovanému konať pred súdom nemohlo dôjsť ani tým, že nebolo rozhodnuté o návrhu žalobcov na rozšírenie žaloby aj na manželku žalovaného (ak vôbec žalobcovia svojím podaním chceli urobiť takýto úkon). Návrh na vstup ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného bol totiž procesným právom žalobcov a nie žalovaného (žalobca určuje okruh žalovaných), preto nezaobranie sa takýmto návrhom nemôže byť odňatím možnosti žalovanému konať pred súdom. Pre posudzovanie prípustnosti dovolania bola právne nevýznamné aj to, či žalovaná pohľadávka bola predmetom dedičského konania. Táto okolnosť sa totiž netýka procesného postupu súdov, ale hmotnoprávneho posúdenia vecí, preto nemohla mať za následok odňatie možnosti žalovanému konať pred súdom.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd dovolanie žalovaného podľa § 218 ods. 1 písm. c) O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. ako neprípustné odmietol.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c) O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože žalobcom v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. januára 2010

JUDr. Rudolf Č i r č, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková

Odlišné stanovisko predsedu senátu JUDr. Rudolfa Čirča

S väčšinovým rozhodnutím o odmietnutí dovolania nesúhlasím a zaujímam k nemu odlišné stanovisko, ktoré odôvodňujem nasledovne:

V zmysle ustanovenia § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. dovolací súd z úradnej povinnosti skúma vady konania uvedené v § 237 O.s.p. Nie je teda viazaný tým, či takéto vady boli uplatnené ako dovolací dôvod, a ak boli uplatnené, nie je viazaný okolnosťami uvedenými dovolateľom, ktoré podľa neho tieto vady zakladajú.

Zastávam názor, že v prejednávanej veci je konanie pred odvolacím súdom postihnuté vadou vyplývajúcou z § 237 písm. f) O.s.p., t.j. odňatím možnosti žalovanému konať pred súdom, aj keď táto vada je daná inou okolnosťou, než na ktoré poukazoval dovolateľ. Touto okolnosťou je skutočnosť, že odvolací súd rozhodol bez prejednanja odvolania na pojednávaní, čím znemožnil žalovanému (resp. jeho zákonnej zástupkyňi) realizáciu jeho procesného práva zúčastniť sa prejednanja veci vo svojej prítomnosti.

I keď Občiansky súdny poriadok v znení platnom od 15.10.2008, t.j. od účinnosti novely vykonanej zákonom č. 384/2008 Z.z., umožňuje odvolaciemu súdu (s výnimkou taxatívne určených prípadov) rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania, je podľa názoru dovolacieho súdu potrebné v odvolacom konaní začatom do účinnosti uvedenej novely, pokiaľ ide o otázku spôsobu prejednanja odvolania, použiť dovtedy platnú právnu úpravu.

K základným princípom právneho štátu patrí právna istota a dôvera občanov v platné právo. Všeobecne platí, že právne predpisy nepôsobia späť (lex retro non agit). Aj keď z ustanovenia § 372p ods. 1 O.s.p. (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 15. októbra 2008) vyplýva, že na konania začaté pred 15. októbrom 2008 sa použijú právne predpisy účinné od 15. októbra 2008, pri výklade tohto zákonného ustanovenia nemožno vychádzať z jeho doslovného znenia, ale je potrebné uplatniť výklad ústavne súladný, ktorý ako generálne výkladové pravidlo vyžaduje čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa môjho názoru je ústavne súladným výkladom § 372p ods. 1 O.s.p. taký výklad, podľa ktorého sa síce nová procesná úprava použije aj na konania začaté pred jej účinnosťou, no s výnimkou takých procesných situácií, v ktorých by jej použitie bolo porušením princípu právnej istoty a v rámci neho porušením zásady dôvery v platné právo a zásady zákazu tzv. pravej retroaktivity. Z povahy procesného práva plynie, že zmeny, ktoré prináša procesné právo nové, môžu pôsobiť výlučne odo dňa nadobudnutia účinnosti nového zákona, a to aj pre konania, ktoré boli začaté pred jeho účinnosťou (zásada nepravej spätnej účinnosti novej

úpravy). Všeobecne platný zákaz pravej retroaktivity však vyžaduje, aby tie účinky, ktoré doterajšia procesná úprava spájala s určitými procesnými úkonmi zostali zachované aj naďalej. Negatívne vyjadrenie tejto zásady vyznieva v záver, že ak s určitými úkonmi doterajšie procesné právo žiadne účinky nespájalo, potom zostáva aj takýto účinok zachovaný, to znamená, že účinky, ktoré určitému procesnému úkonu prisudzuje až nová úprava, nastanú len za predpokladu, že úkon bol urobený za účinnosti novej úpravy. V súvislosti so spôsobom prejednávania odvolania to potom znamená, že ak odvolanie bolo podané pred účinnosťou novely O.s.p., ktorá tento spôsob zásadne zmenila, mal sa odvolací súd v tejto otázke riadiť dovtedy platnou právnou úpravou, t.j. ustanovením § 214 ods. 1 O.s.p. v znení do 14.10.2008. Na prejednanie odvolania bol preto povinný nariadiť pojednávanie (ak neboli splnené podmienky podľa odseku 2 alebo 3 uvedeného ustanovenia pre možnosť prejednávania odvolania bez pojednávania). Aj keď povinnosť odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie nebola priamym účinkom tohto opravného prostriedku (s podaním odvolania spája procesné právo tzv. suspenzívny a devolutívny účinok), existencia tejto povinnosti zaručovala účastníkovi odvolacieho konania právo na prejednanie odvolania v jeho prítomnosti, ktoré ako základné právo na spravodlivé súdne konanie je chránené aj čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Rešpektujúc zásadu ochrany nadobudnutých práv vyplývajúcu z princípu dôvery v platné právo, nemôže byť účastník odvolacieho konania v dôsledku účinnosti novej právnej úpravy zbavený práva na prejednanie veci vo svojej prítomnosti, resp. možnosť realizácie tohto práva nemôže byť závislá od náhodilej udalosti, teda od toho, či odvolací súd odvolanie prejednal do účinnosti novej úpravy, alebo či tak urobil až potom.

Z preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalovaný podal proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie 10.7.2008 (na pošte 8.7.2008). Na výzvu prvostupňového súdu, či súhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania, odpovedal prostredníctvom svojej splnomocnenej zástupkyne listom z 28.7.2008 tak, že s takýmto postupom nesúhlasí. Spis bol predložený odvolaciemu súdu 12.9.2008, pričom tento o odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania rozsudkom z 19.11.2008.

Vzhľadom na vyššie uvedený výklad odvolací súd tým, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, odňal žalovanému možnosť konať pred súdom. Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, znamenajúce porušenie práva na spravodlivý proces,

zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, mal byť podľa § 243b ods. 1 O.s.p rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vec mu mala byť vrátená na ďalšie konanie.

V Bratislave 27. januára 2010

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
sudca

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková